

Sygn. akt II Ca 73/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:
Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Bazelan (spr.)
Sędziowie: Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

Sędzia Sądu Rejonowego Marta Postulska-Siwek (del.)
Protokolant Starszy sekretarz sądowy Jolanta Jaworska

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2015 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta L. przeciwko M. G., K. F.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 14 listopada 2014 roku, sygn. akt II C 545/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód w Lublinie do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

II Ca 73/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 28 września 2010 roku powód Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta L. domagał się orzeczenia nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwani A. B., M. G. oraz K. F. powinni solidarnie zapłacić powodowi kwotę 22 700 złotych wraz z odsetkami obliczonymi jak dla zaległości podatkowych od dnia 28 maja 2010 roku do dnia zapłaty. Nadto strona powodowa wniosła o zasądzenie od pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska powód wskazał, że znajduje się w posiadaniu weksla wystawionego przez A. B., poręczonego przez M. G. oraz K. F.. Wskazany weksel in blanco stanowił zabezpieczenie umowy zawartej w dniu 22 lipca 2008 roku pomiędzy powodem a pozwanym A. B.. Przedmiotem umowy było przyznanie pozwanemu środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w kwocie 18 750 złotych na podjęcie działalności gospodarczej. Na podstawie umowy pozwany zobligowany był do rozpoczęcia działalności gospodarczej oraz prowadzenia jej przez okres co najmniej 24 miesięcy oraz do informowania dyrektora MUP o wszelkich zmianach mających wpływ na realizację umowy, w tym o zawieszeniu lub zamiarze zawieszenia działalności lub zaprzestaniu jej prowadzenia. Niedotrzymanie warunków umowy miało skutkować zwrotem uzyskanych środków. Pismem z dnia 26 października 2009 roku powód wezwał pozwanego do okazania dokumentów potwierdzających wywiązanie się z postanowień umowy. Jak dalej uzasadniał powód, pozwany opłacał składki ZUS jedynie za okres od 1 września 2008 roku do 31 stycznia 2009 roku, po czym wyrejestrował działalność z ubezpieczenia, a nadto zawiesił działalność na okres od 31 stycznia 2009 roku do 30 stycznia 2011 roku. Powód pismem z dnia 15 lutego 2010 roku wezwał pozwanego do zwrotu środków w terminie trzech miesięcy od ujawnienia naruszenia warunków umowy, to jest licząc od dnia 4 lutego 2010 roku. Po bezskutecznym upływie terminu powód pismem z dnia 31 maja 2010 roku wezwał wszystkich dłużników do wykupu weksla w terminie 30 dni, jednak termin ten upłynął bezskutecznie.

W dniu 26 października 2010 roku Sąd Rejonowy w Lublinie w sprawie II Nc 1258/10 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym uwzględnił powództwo w całości.

Pozwane M. G. oraz K. F. wniosły sprzeciw od tego nakazu domagając się oddalenia powództwa.

Z uwagi na częściowe cofnięcie pozwu postanowieniem z dnia 14 lipca 2014 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie umorzył postępowanie w części dotyczącej zapłaty kwoty 18 750 złotych.

Ostatecznie w piśmie z dnia 5 sierpnia 2014 roku powód wniósł o orzeczenie, aby pozwane M. G. i K. F. solidarnie zapłaciły na rzecz powoda kwotę 6 052 złote stanowiącą wartość odsetek obliczonych jak dla zaległości podatkowych od kwoty należności głównej, to jest 18 750 złotych od dnia 26 lipca 2008 roku do dnia 24 maja 2011 roku. Wniósł również o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda odsetek ustawowych od wyżej wymienionej kwoty od dnia 25 maja 2011 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 2 400 złotych.

Wyrokiem z dnia 14 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy Lublin- Zachód w Lublinie:

I. oddalił powództwo w całości, to jest co do kwoty 6 052 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 maja 2011 roku do dnia zapłaty;

II. zasądził od Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta L. na rzecz M. G. i K. F. kwoty po 230, 40 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia Sądu Rejonowego:

W dniu 22 lipca 2008 roku pomiędzy A. B. jako podejmującym działalność gospodarczą a Skarbem Państwa – Prezydentem Miasta L. została zawarta umowa numer (...) o przyznanie osobie niepełnosprawnej środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej PFRON) na podjęcie działalności gospodarczej. Na podstawie § 2 niniejszej umowy podejmujący działalność gospodarczą otrzymuje środki PFRON na podjęcie po raz pierwszy działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej lub ponowne podjęcie działalności gospodarczej, jeżeli upłynęło co najmniej 12 miesięcy od zaprzestania prowadzenia tej działalności. W § 3 wskazanej umowy Dyrektor Miejskiego Urzędu Pracy zobowiązał się do wypłaty środków w kwocie brutto 18 750 złotych na pokrycie wydatków wyszczególnionych w specyfikacji wydatków stanowiącej załącznik numer 2 do umowy. Podejmujący działalność gospodarczą zobowiązał się między innymi do prowadzenia działalności gospodarczej przez okres co najmniej 24 miesięcy oraz do informowania Dyrektora Miejskiego Urzędu Pracy o wszelkich zmianach mających wpływ na realizację umowy, a w szczególności o zmianach nazwiska, miejsca zamieszkania, miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, zawieszeniu lub zamiarze zawieszenia działalności, zaprzestaniu prowadzenia działalności lub innych okolicznościach umożliwiających jej prowadzenie. Zgodnie z § 8 tej umowy w przypadku niedotrzymania warunków umowy, podejmujący działalność gospodarczą zobowiązany jest do zwrotu otrzymanych środków oraz odsetek od tych środków.

Dla zabezpieczenia należności z przedmiotowej umowy A. B. wystawił weksel in blanco, poręczony przez M. G. i K. F.. Dodatkowo sporządzona została deklaracja wekslowa. W dniu podpisania umowy w Miejskim Urzędzie Pracy w L. stawił się A. B. wraz z poręczycielami - M. G. i K. F.. Poręczycielki zapoznały się z umową oraz z deklaracją wekslową, a następnie złożyły podpisy na tych dokumentach oraz na wekslu. Podpisy pod treścią umowy z dnia 22 lipca 2008 roku umieszczone zostały pod zdaniem: „Poręczam solidarnie za podejmującego działalność gospodarczą:„

Środki finansowe, które otrzymał A. B. na podstawie umowy z dnia 22 lipca 2008 roku numer (...) miały być przeznaczone na rozpoczęcie przez niego działalności gospodarczej. W dniu 23 lipca 2008 roku A. B. zgłosił prowadzenie działalności gospodarczej. Data rozpoczęcia działalności gospodarczej została określona na dzień 1 września 2008 roku.

A. B. rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej dnia 1 września 2008 roku. Do tej daty wydatkował pożyczone mu środki finansowe na zakup samochodu, komputerowego programu graficznego oraz telefonu z faksem. Odnośnie zakupu samochodu marki F. (...) A. B. przedstawił dokument w postaci umowy sprzedaży, zgłoszenia celnego, z których wynikała cena nabycia pojazdu w kwocie 15 075 złotych. Faktycznie na nabycie tego samochodu A. B. wydatkował kwotę 8 000 złotych. Działalność gospodarczą A. B. prowadził przez miesiąc. Po tym okresie zaprzestał jej prowadzenia z uwagi na stan zdrowia.

A. B. w dniu 1 października 2008 roku przeszedł zawał serca. Orzeczeniem Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w L. z dnia 27 listopada 2009 roku A. B. został zaliczony do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Pracownik Miejskiego Urzędu Pracy w L. R. B. dwukrotnie kontaktował się z A. B. przy realizacji przedmiotowej umowy. Pierwszy kontakt miał miejsce w dniu 6 listopada 2008 roku, kiedy to zadzwonił do A. B. z zapytaniem o ubezpieczenie samochodu zakupionego za środki PFRON. Drugie spotkanie z A. B. nastąpiło w dniu 8 marca 2010 roku, kiedy to A. B. przyszedł do Miejskiego Urzędu Pracy w L. w celu powiadomienia o zawieszeniu działalności gospodarczej.

Miejski Urząd Pracy w L. w dniu 26 października 2009 roku w związku z umową numer (...) wezwał A. B. do zgłoszenia się w dniu 6 listopada 2009 roku w celu przedłożenia dokumentów potwierdzających wywiązanie się z postanowień umowy. Po bezskutecznym wezwaniu Miejski Urząd Pracy w L. ponowił w dniu 9 listopada 2009 roku wezwanie skierowane do A. B. do przedstawienia dokumentów wykazujących wykonanie umowy z dnia 22 lipca 2008 roku.

W dniu 5 stycznia 2010 roku pracownicy Miejskiego Urzędu Pracy w L. – A. M. i R. B. podjęli próbę kontroli działalności gospodarczej prowadzonej przez A. B..

Jak ustalono A. B. na dzień 28 stycznia 2010 roku figurował w Centralnym Rejestrze Ubezpieczonych ZUS jako osoba podlegająca ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od dnia 1 września 2008 roku do dnia 31 stycznia 2009 roku. Z dniem 1 lutego 2009 roku A. B. dokonał wyrejestrowania z ubezpieczenia (dowód: pismo ZUS w L. - k. 18). Nadto na okres od dnia 31 stycznia 2009 roku do 30 stycznia 2011 roku A. B. zawiesił działalność gospodarczą.

W związku z poczynionymi ustaleniami Dyrektor Miejskiego Urzędu Pracy w L. w dniu 15 lutego 2010 roku wypowiedział umowę numer (...) z dnia 22 lipca 2008 roku z powodu niedotrzymania jej warunków przez A. B. i zażądał zwrotu otrzymanych środków w kwocie 18 750 złotych oraz odsetek od tych środków w kwocie 3 431 złotych, co łącznie stanowiło kwotę 22 181 złotych.

Następnie, wezwaniem z dnia 31 maja 2010 roku Miejski Urząd Pracy w L. wezwał M. G. oraz K. F. do wykupu weksla in blanco wypełnionego na kwotę 22 700 złotych.

A. B. pismami datowanymi na dzień 1 marca 2010 roku oraz na dzień 8 marca 2010 roku poinformował Dyrektora Miejskiego Urzędu Pracy w L. o swoich problemach zdrowotnych oraz o przyczynie zawieszenia działalności gospodarczej.

W piśmie z dnia 29 marca 2010 roku skierowanym do Miejskiego Urzędu Pracy w L. K. F. oświadczyła, że uchyła się od skutków prawnych poręczenia, które złożyła w umowie z dnia 22 lipca 2008 roku numer (...) o przyznanie A. B. środków PFRON na podjęcie działalności gospodarczej. Wskazała, że A. B. świadomie wprowadził ją w błąd co do wartości wydatków (samochodu osobowego) będących przedmiotem umowy. Zawyżona cena samochodu stanowiła 80 % wartości całego kredytu i gdyby pozwana miała świadomość tej różnicy cen samochodu, to nie poręczyłaby umowy (dowód: oświadczenie z dnia 29 marca 2010 roku - k. 54). Oświadczenie tożsamej treści złożyła także M. G. w piśmie z dnia 29 marca 2010 roku skierowanym do Miejskiego Urzędu Pracy w L..

Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2011 roku w sprawie III K 790/11 uznał A. B. za winnego tego, że nie powiadomił Dyrektora Miejskiego Urzędu Pracy w L. o powstaniu sytuacji mogącej mieć wpływ na wstrzymanie lub ograniczenie przyznaných środków finansowych PFRON, przedkładając specyfikację wydatków, zgodnie z którą wydatkował na zakup samochodu F. (...) w dniu 27 lipca 2008 roku kwotę 15 036 złotych, w sytuacji gdy faktycznie poniósł koszt zakupu pojazdu w wysokości 8 000 złotych, co rodziło obowiązek zwrotu nienależnie pobranej kwoty i za ten czyn z art. 297 § 2 k.k. skazał go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności.

W dniu 23 maja 2011 roku A. B. dokonał zwrotu kwoty 18 750 złotych rachunek bankowy wskazany przez Miejski Urząd Pracy w L..

Powyższych ustaleń Sąd Rejonowy dokonał na podstawie dowodów wskazanych w uzasadnieniu.

Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie i zaznaczył, że kwestią sporną między stronami pozostawała przede wszystkim zasada odpowiedzialności pozwanych jako poręczycieli zobowiązania A. B. wynikającego z umowy z dnia 22 lipca 2008 roku zawartej między powodem i A. B.. Według Sądu Rejonowego złożenie przez pozwane podpisu na deklaracji wekslowej, który to dokument został załączony do pozwu, może być potraktowane jako poręczenie cywilne.

W myśl art. 876 k.c. przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał, przy czym oświadczenie poręczyciela powinno być pod rygorem nieważności złożone na piśmie.

Zdaniem Sądu Rejonowego w okolicznościach niniejszej sprawy nie można przyjąć, aby w dacie 22 lipca 2008 roku, wskazywanej jako data udzielenia poręczenia, istniała wiarygodność z umowy z dnia 22 lipca 2008 roku o przyznanie osobie niepełnosprawnej środków PFRON na podjęcie działalności gospodarczej. W tym czasie można jedynie mówić o długi przyszłym, którego powstanie i wysokość zależna była od wystąpienia warunków określonych umową z dnia 22 lipca 2008 roku. Zgodnie z treścią umowy zawartej z A. B. środki pieniężne przekazane podejmującemu działalność gospodarczą co do zasady nie podlegały zwrotowi. W szczególnych jedynie sytuacjach, w przypadku niedotrzymania warunków umowy, zgodnie z jej § 8, podejmujący działalność był zobowiązany do zwrotu otrzymanych środków. Ze wskazanych postanowień wyraźnie wynika, że w dacie zawarcia umowy A. B. nie był zobowiązany do zwrotu powodowi jakichkolwiek środków, taką też wiedzę posiadały pozwane. Obowiązek takiego zwrotu mógłby pojawić się w przyszłości pod warunkiem zaistnienia określonych umową zdarzeń.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że ustawodawca przewidział możliwość poręczenia za dług przyszły, zgodnie bowiem z treścią art. 878 k.c. można poręczyć za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej. Warunkiem ważności poręczenia za dług przyszły jest zatem ściśle i nienasuujące wątpliwości oznaczenie w pisanim oświadczeniu poręczyciela wysokości (górnjej granicy) odpowiedzialności poręczyciela. Oznaczenie tej wysokości winno być jednoznacznie sformułowane i musi być na tyle wyraźne, aby poręczyciel mógł się zorientować w sposób nie budzący wątpliwości, jaki zakres odpowiedzialności obejmuje (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2000 roku, II CKN 283/00).

Sąd Rejonowy przytoczył orzecznictwo Sądu Najwyższego co do zagadnienia konkretyzacji długu przyszłego, i zaznaczył, że początkowo przyjmowano, że dla skutecznego poręczenia za dług przyszły konieczne jest kwotowe określenie górnjej granicy odpowiedzialności poręczyciela (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2000 roku, II CKN 283/00 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2005 roku, II CK 426/04), co powinno zostać dokonane w pisemnym oświadczeniu poręczyciela (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 1975 roku, IV PR 134/75). W innych orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazywał, że oznaczenie przez poręczyciela maksymalnej wysokości zabezpieczenia może też polegać na odesłaniu do innej umowy (np. pożyczki lub kredytu), z której wynika dług objęty poręczeniem (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2007 roku, IV CSK 127/07). Oznaczenie górnjej granicy odpowiedzialności poręczyciela powinno być jednak w miarę możliwości ściśle i dokonane w sposób niebudzący wątpliwości (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2000 roku, II CKN 283/00). Powinno ono również nastąpić przed powstaniem długu przyszłego. Natomiast w ostatnim czasie Sąd Najwyższy zliberalizował w

sposób nieznaczny zajmowane uprzednio stanowisko w przedmiocie konkretyzacji długu przyszłego i przyjął, że w określonych stanach faktycznych nie podlega ograniczeniu z art. 878 § 1 k.c. poręczenie za dług z umowy pożyczki obejmujący kapitał i odsetki umowne, których rozmiaru (kwoty) nie można z góry przewidzieć (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2004 roku, V CK 124/04). Sąd Najwyższy przyjął też wyraźnie, że ważność poręczenia za dług przyszły nie jest zależna od wskazania w umowie poręczenia kwoty tego długu, lecz wystarczy, aby można było uznać taki dług za określony (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2009 roku, V CSK 215/09, tak też później Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 maja 2010 roku, IV CSK 558/09 oraz Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 31 lipca 2012 roku, I ACa 228/12, w którym stwierdzono, że wystarczy ustalenie jedynie zakresu długu, co nie musi być jednoznaczne ze wskazaniem wysokości świadczenia pieniężnego, w szczególności wówczas, gdy w chwili udzielania poręczenia nie da się go precyzyjnie określić).

Sąd Rejonowy uznał, że poręczenia pozwanych za dług przyszły, które przybrały formę pisemną na dokumencie umowy z powoda z A. B. z dnia 22 lipca 2008 roku oraz w deklaracji wekslowej z dnia 22 lipca 2008 roku, nie odpowiadają wymogowi przepisu art. 878 § 1 k.c., a tym samym umowa poręczenia cywilnego za dług przyszły A. B. musi zostać oceniona jako nieważna czynność prawna. Zdaniem Sądu oświadczenia pozwanych o udzieleniu poręczenia, czy to zawarte w dokumencie umowy z A. B., czy w deklaracji wekslowej, nie spełniają wymogu oznaczenia długu przyszłego w sposób nie budzący wątpliwości co do jego wysokości. W oświadczeniach tych nie jest oznaczona kwota długu przyszłego, co jednak nie jest wymogiem bezwzględnym w sytuacji oznaczenia górnej granicy odpowiedzialności poręczycieli w inny sposób. Wykładnia wskazanych oświadczeń poręczycieli nie daje jednakże podstaw do uznania, że nastąpiło takie skonkretyzowanie długu przyszłego.

W deklaracji wekslowej pozwane złożyły bowiem oświadczenie, z którego wynika jedynie, że jako poręczyciele solidarni za wystawcę weksla – A. B. wyrażają zgodę na treść deklaracji wekslowej. Z treści deklaracji natomiast wynika, że wierzyciel ma prawo wypełnić weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu wystawcy weksla wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu przyznania osobie niepełnosprawnej środków przeznaczonych na podjęcie działalności gospodarczej wraz z odsetkami od środków, naliczonymi od dnia ich otrzymania w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych oraz poniesionych przez MUP kosztów windykacji należności. W dokumencie umowy z A. B. pozwane „poręczyły solidarnie za podejmującego działalność gospodarczą”. W żadnym z tych oświadczeń nie został spełniony warunek dokładnego oznaczenia kwoty długu przyszłego, za który poręczyły pozwane, to zaś czyni niemożliwym ustalenie granicy odpowiedzialności pozwanych. Oznaczenie górnej granicy, a więc zakresu odpowiedzialności poręczyciela, musi nastąpić w chwili składania przezeń pisemnego oświadczenia o przyjęciu poręczenia za dług przyszły, a nadto musi być ono na tyle wyraźne, aby można było się zorientować w sposób nie budzący wątpliwości, jaki zakres odpowiedzialności przejmuje poręczyciel. Jeśli więc oznaczenie górnej granicy odpowiedzialności poręczyciela nie jest ściśle lub nie zostało dokonane w sposób nie budzący wątpliwości, to nie można uznać, że doszło do dokonania ważnego poręczenia za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej.

Wobec powyższego umowa poręczenia cywilnego, z której strona powodowa wywodzi swoje roszczenie oceniona musi być jako nieważna czynność prawna, co w konsekwencji skutkowało oddaleniem powództwa.

Ponadto Sąd Rejonowy wskazał, że gdyby jednak przyjąć, że poręczenie cywilne stanowiło ważną czynność prawną, to pozwane w oświadczeniach datowanych na dzień 29 marca 2010 roku, skutecznie uchylły się od skutków prawnych poręczenia udzielonego pod wpływem błędu. Pozwane podniosły, że A. B. świadomie wprowadził pozwane w błąd co do wysokości wydatków będących przedmiotem umowy. A. B. bezpośrednio przed zawarciem umowy zapewniał pozwane, że pojazd, którego dotyczy umowa ma wartość wskazaną w specyfikacji stanowiącej załącznik do umowy nr (...) i wynosi ona 15 000 złotych. W rzeczywistości pojazd ten nabył za cenę niższą - 8 000 złotych.

Odwołując się do art. 84 k.c. art. 86 § 2 k.c. i art. 88 § 1 k.c. Sąd Rejonowy uznał, że uchylene się od skutków oświadczenia było w pełni skuteczne, gdyż pozwane działając pod wpływem podstępny osoby trzeciej-A. B. złożyły oświadczenie o udzieleniu poręczenia.

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd uzasadnił art. 98 § 1 k.p.c.,

Apelację od tego wyroku wniósł powód Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta L., w imieniu którego działa Dyrektor Miejskiego Urzędu Pracy w L., który zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

- naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nierozważenie materiału dowodowego w sposób wszechstronny, co skutkowało naruszeniem następujących przepisów:

- art. 12a ust. 2 w zw. ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej umowy poprzez jego niezastosowanie,

- § 8 ust. 4 w zw. z § 6 ust. 2 pkt g) tiret drugie oraz pkt h) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej umowy wydanego na podstawie art. 12a ust. 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, poprzez jego niezastosowanie,

- art. 32 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. z 1936 r. nr 37, póź. 282 z późn. zm.) poprzez nieuwzględnienie istnienia poręczenia wekslowego,

- art. 878 § 1 w związku z art. 876 k. c. poprzez błędną interpretację i niewłaściwe ich zastosowanie oraz przyjęcie, że górna granica odpowiedzialności poręczycielek nie została oznaczona, w sytuacji gdy umowa wskazywała dług oraz zakres odpowiedzialności za dług, za który pozwane poręczyły, czego skutkiem było uznanie poręczenia jako nieważnej czynności prawnej,

art. 84 i 86 § 2 k. c. poprzez niewłaściwe ich zastosowanie i uznanie, że pozwane skutecznie uchyliły się od skutków prawnych oświadczenia woli o poręczeniu długu.

Wskazując na powyższe powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie, aby pozwane M. G. i K. F. solidarnie zapłaciły na rzecz powoda kwotę 6052 zł stanowiącą wartość odsetek obliczonych jak dla zaległości podatkowych od kwoty należności głównej tj. 18750 zł od dnia 26 lipca 2008 r. do dnia 24 maja 2011 r. i zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda odsetek ustawowych od wymienionej kwoty od dnia 25 maja 2011 r. do dnia zapłaty, zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego w kwocie 2400 zł, zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Ewentualnie wniósł o: uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację pozwane M. G. i K. F. wniosły o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja, o ile wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, jest uzasadniona, gdyż Sąd Rejonowy nie odnosząc się do poręczenia wekslowego nie rozpoznał istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.).

Natomiast Sąd Rejonowy rozważył jedynie kwestię istnienia roszczenia powoda z umowy poręczenia cywilnego trafnie uznając je za niezasadne.

W tym względzie Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, jak też dokonał prawidłowej oceny prawnej uznając poręczenie cywilne za nieważne z uwagi na brak oznaczenia górnej granicy odpowiedzialności poręczycielek.

Zarzuty apelacji naruszenia art. 878 § 1 k.c. w związku z art. 876 k. c. w tym zakresie nie są trafne.

Poza sporem jest, że dług A. B. co do zwrotu wypłaconych mu na podstawie umowy nr (...) środków w momencie zawierania umowy i składania przez pozwane oświadczeń o poręczniu miał charakter przysły. Tym samym zgodnie z art. 878 § 1 k.c. poręczenie tego długu mogło nastąpić do wysokości z góry oznaczonej.

W niniejszym wypadku taka wysokość nie została oznaczona wprost, ani też nie można jej wywieść w drodze wykładni, co prawidłowo uznał Sąd Rejonowy. Zarzuty i argumenty apelacji nie podważają tego stanowiska.

Jeżeli chodzi o przywołane w apelacji przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, to przewidywały one w pewnych warunkach obowiązek zwrotu otrzymanych środków oraz odsetek (jak dla zaległości podatkowych) przez osobę niepełnosprawną, jak też konieczność zabezpieczenia tego zwrotu. Natomiast z unormowań tych nie można wyprowadzić wniosków co do maksymalnej granicy odpowiedzialności pozwanych jako poręczycieli, gdyż dla tego podstawowe znaczenie mają składne przez strony oświadczenia, ich zgodny zamiar i cel umowy.

Jednakże treść oświadczeń pozwanych co do udzielenia poręczenia (zawartych pod umową jak i w deklaracji wekslowej) także nie spełnia wymogu oznaczenia wysokości długu przysłego w rozumieniu art. 878 § 1 k.c. i nie można tego ustalić nawet w drodze wykładni.

Zgodzić się należy z przytoczonymi przez Sąd Rejonowy i skarżącą w apelacji poglądami Sądu Najwyższego (wyrażonymi w sprawach V CSK 215/09, IV CSK 127/07), że nie jest w tym względzie niezbędne wskazanie kwotowej wysokości świadczenia, jak też, że wykładni oświadczeń woli kontrahentów nie można dokonywać na podstawie jednego postanowienia umownego, bez uwzględnienia całokształtu postanowień umowy, a także powiązań pomiędzy postanowieniami umowy poręczenia a treścią umowy głównej.

Jednakże rezultat takiej wykładni musi prowadzić do ustalenia zakresu odpowiedzialności poręczyciela, w tym w ocenie Sądu Okręgowego musi być możliwa do określenia maksymalna jej granica.

Należy zaznaczyć, że część orzeczeń przytoczonych przez Sąd Rejonowy, jak też powoda w apelacji nie dotyczy w ogóle sytuacji, w której występuje dług przysły – wyrok z dnia 21 października 2004 roku, V CSK 124/04, z 13 maja 2010 roku, IV CSK 558/09 - a tym samym nie może mieć zastosowania do stanu niniejszej sprawy.

Z kolei w wyroku z dnia 11 grudnia 2009 roku, V CSK 215/09 (Lex 688050) Sąd Najwyższy wskazał, że dług, za który się poręcza można uznać za określony, gdy wykładnia oświadczenia woli poręczyciela, dokonana z uwzględnieniem zasad przewidzianych w art. 65 k.c., pozwala na jednoznaczne wskazanie jaki jest zakres długu, a tym samym zakres zobowiązania poręczyciela.

Jednakże zdaniem Sądu Okręgowego stwierdzenie to wymaga doprecyzowania, gdyż nie wystarczy tylko określenie zakresu przedmiotowego (np. tytuł należności i odsetki), ale istotne znaczenie ma jednak ilościowy zakres tego długu, w szczególności jego maksimum. Wynika to z brzmienia art. 878 § 1 k.c. i zawartego w nim sformułowania „do wysokości z góry oznaczonej”, które oznacza, że musi być możliwość ustalenia (choćby w drodze wykładni) zakresu, ale w znaczeniu górnej granicy odpowiedzialności poręczyciela.

W niniejszym przypadku z oświadczeń poręczycieli (zawartych pod umową główną i w deklaracji wekslowej) w zestawieniu z treścią samej umowy można wyprowadzić wniosek, że poręczenie dotyczyło zwrotu (w razie naruszenia warunków umowy) pobranej kwoty 18 750 zł oraz co najmniej odsetek w wysokości jak dla zaległości podatkowych od dnia otrzymania środków. Jednakże brak jest jakichkolwiek danych żeby stwierdzić, że strony

przewidywały maksymalny zakres zobowiązania, za które będą odpowiadać poręczycielki. Nie ulega wątpliwości, że nie można go utożsamiać z wysokością świadczenia głównego, gdyż ich odpowiedzialność miała obejmować jeszcze odsetki, których granica nie została określona ani wprost, ani w zamyśle stron. Takie ograniczenie jest możliwe nawet

pomimo tego, że w momencie poręczenia nie da się precyzyjnie przewidzieć wysokości długu (np. odsetki za 3 lata, czy do podwójnej wysokości kwoty wypłaconej itp.).

W przypadku poręczenia za dług przyszły nie wystarcza określenie za jaki dług i w jakiej jego części odpowiada poręczyciel – to jest niezbędne w każdej umowie poręczenia (musi być określone za jaki dług i w jakim zakresie odpowiada), a w umowie poręczenia długu przyszłego konieczne jest dodatkowo określenie pułapu tej odpowiedzialności (bądź kwotowo, bądź opisowo, ale jednak musi być objęty zamiarem stron ten dostatecznie skonkretyzowany element graniczny). W niniejszym wypadku nie spełniło tego wymogu jedynie przyjęcie, że poręczycielki miały odpowiadać praktycznie za całość zobowiązania, więc za całą kwotę którą miałyby zwrócić A. B., gdyż nie wiązało się to z określeniem górnej wysokości ich odpowiedzialności.

Można dodać, że deklaratywna, na którą powoływała się strona powodowa jako na element oświadczenia o poręczeniu, przewidywała ponadto, że poręczycielki miałyby odpowiadać (obok kwoty przyznanych środków i odsetek) także za koszty windykacji należności poniesione przez MUP, które nie zostały także w żadne sposób ograniczone ani określone, co także przemawia za przyjęciem, że nie został spełniony warunek oznaczenia górnej granicy odpowiedzialności poręczycielek za dług przyszły.

W konsekwencji słuszne było stanowisko Sądu Rejonowego co do tego, że nie zostały spełnione wymogi art. 878 § 1 k.p.c. i nie można uznać, że doszło do dokonania ważnego poręczenia cywilnego przez pozwane za dług A. B. z umowy nr (...), co czyniło żądanie strony powodowej z tego tytułu niezasadnym.

Niemniej jednak, jak już wskazano, Sąd Rejonowy nie doniósł się w ogóle do kwestii skuteczności i ważności poręczenia wekslowego, którego udzieliły pozwane, co słusznie zarzuca skarżący.

W tym względzie nie było trafne stanowisko Sądu Rejonowego jakoby podstawę faktyczną swojego żądania powód określił jako poręczenie cywilne udzielone w umowie z dnia 22 lipca 2008 roku, którego uzupełnienie stanowi deklaracja wekslowa.

Wprawdzie na rozprawie dnia 22 października 2014 roku powód wskazał, że materialnoprawną podstawą jego żądania jest umowa poręczenia cywilnego, której wyrazem są oświadczenia pozwanych na umowie z dnia 22 lipca 2008 roku, której uzupełnienie stanowi deklaracja wekslowa (k.550), ale nie ma podstaw do przyjęcia, żeby oświadczenie to oznaczało, iż powód wycofuje się z roszczeń dochodzonych na podstawie weksla, czego domagał się w toku całego postępowania.

Powszechnie przyjmuje się, że przedmiot rozpoznania i rozstrzygnięcia sądu wyznacza dokładnie określone żądanie pozwu (rodzaj i wysokość dochodzonego roszczenia) oraz przytoczenie okoliczności faktycznych je uzasadniających (art. 187 § 1 k.p.c.).

Zakres rozpoznania sprawy cywilnej wyznacza przede wszystkim podstawa faktyczna, określona przez powoda i Sąd nie może pominąć okoliczności faktycznych uzasadniających roszczenie powoda.

W niniejszej sprawie w pozwie powód odwoływał się do tego, że jest w posiadaniu weksla wystawionego przez A. B. a poręczonego przez M. G. i K. F. stanowiącego zabezpieczenie umowy z 22 lipca 2008 roku i podnosił naruszenie przez A. B. warunków tej umowy, co miało uzasadniać wypełnienie weksla in blanco (k.3).

W kolejnych pismach poza odnoszeniem się do zarzutów pozwanych związanych ze stosunkiem podstawowym, powód cały czas powoływał się na poręczenie wekslowe (k.116-119, 193-194, 218- 220). Następnie w pismach począwszy od stycznia 2012 roku pojawiło się w pismach strony powodowej odwołanie do poręczenia cywilnego, ale cały czas obok poręczenia wekslowego. Powód wprost wskazywał, że dochodzi należności stanowiących środki publiczne, której żądanie zabezpieczone jest przez dwie formy zabezpieczenia – weksel oraz poręczenie cywilne (k.229- 231, 271 – 273, 280-282), takie stanowisko przedstawił także w piśmie z dnia 31 lipca 2014 roku stanowiącym reakcję na zobowiązanie

Sądu do wskazania podstawy materialnoprawnej dochodzonego żądania – czy jest to weksel, czy umowa poręczenia i do oznaczenia tej umowy (k. 540-542).

Natomiast oświadczenie złożone przez pełnomocnika powoda na ostatniej rozprawie (k.550) wskazywało z czego strona powodowa wywodzi istnienie poręczenia cywilnego. Jak już zaznaczono nie można wyprowadzić z niego wniosku, że strona powodowa wycofuje się z roszczenia opartego na wekslu.

Oznacza to, że podstawę faktyczną powództwa stanowiło zarówno udzielone przez pozwane poręczenie wekslowe jak i poręczenie cywilne i Sąd winien odnieść się do każdej z tych podstaw, czego nie uczynił w odniesieniu do poręczenia wekslowego i zgłoszonych w stosunku do niego zarzutów pozwanych.

Oznacza to nierozpoznanie istoty sprawy i prowadzi od uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu Lublin- Zachód w Lublinie w celu o rozpoznania żądania powoda opartego na wekslu.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 4 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.